

Delprosjekt: Kriseplanlegging og krisesamarbeid i møte med Covid-19 pandemien

Erlend Vik- Høgskolen i Molde

Tonje Hungnes – Høgskolen i Molde

Sølve Mikal Krevvik Nerland – Høgskolen i Molde

Odd Jarle Veddeng- HMR

Asle Giske

Prosjektets første publiserte artikkel

Artikkel:

<https://tidsskriftet.no/2022/11/originalartikkel/kommunelegens-rolle-under-koronapandemien-en-kvalitativ-studie>

Kommentar fra leder:

<https://tidsskriftet.no/2022/11/leder/kommunelegens-plassering>

Kommunelegens rolle under koronapandemien – en kvalitativ studie

ORIGINALARTIKKEL

TONJE HUNGNES*

Avdeling for økonomi og samfunnsvitenskap
Høgskolen i Molde

og
Seksjon for forskning og innovasjon
Helse Møre og Romsdal

Forfatterbidrag: idé, utforming/design, datainnsamling, analyse og tolking av data, litteratursøk, utarbeiding/revisjon av manuset samt godkjenning av innsendte manuser.

Tonje Hungnes er førsteamanuensis i organisasjon og ledelse.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ERLEND VIK*

erlend.vik@himolde.no

Avdeling for økonomi og samfunnsvitenskap
Høgskolen i Molde

og
Seksjon for forskning og innovasjon
Helse Møre og Romsdal

Forfatterbidrag: idé, utforming/design, datainnsamling, analyse og tolking av data, litteratursøk, utarbeiding/revisjon av manuset samt godkjenning av innsendte manuser.

Erlend Vik er førsteamanuensis i helseledelse.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ODD VEDDENG

Seksjon for forskning og innovasjon

Helse Møre og Romsdal

Forfatterbidrag: datainnsamling, utarbeiding/revisjon av manuset samt godkjenning av innsendte manuser.

Odd Veddeng er forskningsrådgiver og tidligere fagdirektør i Helse Møre og Romsdal.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

*Erlend Vik og Tonje Hugnes har bidratt i like stor grad til denne artikkelen.

Bakteppe: Kommuneoverlegers opplevelse av egen rolle (Fossberg og Frich, 2022)

Før pandemien opplevde kommuneoverlegene:

- Å være lite synlig for egen leder og i organisasjonen som helhet
- Ha liten påvirkningskraft fordi de var utenfor beslutningsarenaer
- Å være utenfor faglige og sosiale fellesskap.
- Begrenset utviklingen av en samfunnsmedisinsk identitet og rolleutøvelse

Dette var en beskrivelse som var ganske annerledes enn de historiene vi hørte når vi var ute og intervjuet den kommunale kriseledelsen

Kommunelegen som premissgiver og koordinator under pandemien

Formålet med artikkelen:

- Å undersøke kommunelegens rolle under covid-19-pandemien, sett i lys av den kommunale kriseledelsen
- Opptatt av å beskrive kommunelegens praksis, funksjon og betydning under pandemien
- Diskutere hvordan dette skiller seg fra kommunelegens opplevelse av egen rolle før pandemien

Metode: Dybde intervju og empirinær koding

Tabell 1

Utvalget i vår studie, inkludert informantnummer, kommunestørrelse, stilling og område

Kommune (antall innbyggere)	Informant	Stilling	Område
A (< 4 999)	1	Kommunelege	Fag
	2	Ordfører	Politikk
	3	Assisterende kommunedirektør	Administrasjon
B (5 000 - 9 999)	4	Kommunelege	Fag
	5	Ordfører	Politikk
	6	Kommunedirektør	Administrasjon
C (10 000 - 19 999)	7	Ordfører	Politikk
	8	Kommunedirektør	Administrasjon
D (> 20 000)	9	Kommunelege	Fag
	10	Assisterende ordfører	Politikk
	11	Beredskapssjef	Administrasjon
E (> 20 000)	12	Kommunelege	Fag
	13	Ordfører	Politikk
	14	Kommunalsjef helse	Administrasjon

Tabell 2

Oversikt over empirinære koder, kodegrupper og hovedtemaer

Eksempler på empirinære koder	Kodegrupper	Hovedtemaer
Dynamikk i kriseledelsen Tydelig oppgavefordeling i kriseteamet Fullmakter og ansvar Respekt som fagperson Trygghetsskapende	Sentral rolle i krisehåndteringen	Premissgiver
Ble en svært viktig del av kommunens administrasjon Fra usynlig til synlig Stort arbeidspress Meningsfull rolle	Endringer i rollen under pandemien	
Avvik fra nasjonale retningslinjer Frustrasjon og forbedringspunkt Nyttig som informasjon og verktøy	Forhold til nasjonale retningslinjer	Koordinator
Faglige nettverk som viktig støtte Tett samarbeid med aktører i kommunen Samarbeid med næringsliv som viktig	Nettverk som en viktig støtte i arbeidet	
Jevnlig kommunikasjon med befolkningen Tillit i befolkningen	Dialog med befolkningen	

Kommunelegen som faglige premissgiver i den kommunale kriseledelsen

Vi var jo veldig klare på fra dag én at dette var et område som du måtte legge faglige vurderinger til grunn. Derfor fikk kommunelegen en helt sentral posisjon [...] hatt en veldig tung rolle [...] Beslutningene som er tatt, er i meget stor grad basert på de rådene som hun har gitt.» (ordfører, deltaker 5)

«Fra å være en usynlig smittevernlege, så ble jeg jo veldig synlig i forhold til kommunens politiske ledelse, dvs. ordfører og varaordfører og beredskapsrådet.» (kommunelege, deltaker 1)

«Jeg mener virkelig at jeg har satt dagsorden. Har selvsagt fått innspill fra alle kommunalledere som er på møtene, men jeg har bestemt retningen»

Kommunelegen som koordinator internt i kommunen, lokalt i regionen og mellom forvaltningsnivåene

«Kommunelegen har hatt lav terskel for å gi råd, egentlig til alle som har spurt: konfirmasjon, utenlandsk arbeidskraft. Terskelen for å ringe begge veier har vært ekstrem lav.» (kommunedirektør, deltaker 6)

«Det var veldig nyttig, den uformelle kontakten [...] ikke minst når det var karantene og isolasjon, nyttig å høre hvordan nabokommuner gjorde det.» (kommunelege, deltaker 1)

«Det var god kommunikasjon fra regjeringen, Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet. Ikke minst var møtene med helseforetaket og statsforvalter viktig. Fantastisk hjelp og støtte, og gjorde at vi følte oss på tryggere grunn.» (kommunelege, deltaker 4)

Konklusjon

- Kriseledelsen i de fem kommunene var preget av godt samarbeid mellom politikere, administrasjon og faglige ekspertise
- Kommunelegen har hatt en viktig rolle i kommuneadministrasjonen, kommunens krisehåndtering og overfor befolkningen
- Kommunelegen har ikke hatt en formell lederrolle under pandemien, men de hadde stor innflytelse i beslutningsprosesser som faglig premissgiver
- Kriseledelsen har hatt stor beslutningsmyndighet og i stor grad fattet vedtak uten deltakelse fra kommunestyret
 - viktig å sikre ivaretagelse av lokaldemokratiske prosesser i krisetider, samtidig som man ivaretar behovet for å handle effektivt.
- Kommunelegene har vært et viktig bindeledd mellom lokale, regionale og nasjonale myndigheter.

Før, under og **etter pandemien**: Hvilken lærdom kan spesialist- og kommunehelsetjenesten ta med seg fra samhandlingen om covid-19?

Neste steg:

- Ny datainnsamling som skal kunne gi svaret på kommunelegens rolle **etter pandemien**
- Hjelp fra dere:
 - Når er dette «etter pandemien»?
 - Fokuserte intervju eller dybde intervju?

